

חיסון הוא סולידריות חברתית. יו"ר איגוד רופאי בריאות הציבור עונה לנטלי עטיה

יום חמישי, 1.6.2017 | מאת: פרופ' נדב דוידוביץ'

לפקפק בנחיצות החיסונים זה בדיוק כמו לפקפק באבולוציה או בשינויי האקלים. אז למה אנשים נבונים עדין לא מחסנים?

הקריאה בטור של נטלי עטיה אודות חיסונים, וקריאתה לקחת אחריות ולהבין שאין אמת אחת, הביאה אותי כרופא מומחה בבריאות הציבור לקחת אחריות ולהגיב. אפתח ואומר שאני בעד חיסונים, אני עצמי מתחסן כל שנה כנגד מחלת השפעת וכמו כן חיסנתי את ילדי בכל חיסוני הילדות. מאידך אני מתנגד לכפייה של חיסונים ובהחלט חושב שעל כל הורה מוטלת האחריות על בריאות ילדיו, אשר כוללת גם שאלת שאלות וביורור יסודי.

בישראל, מדינה אשר בה -בניגוד לארה"ב, אין חובת חיסון חוקית בשגרה, דווקא קיימים שעורי התחסנות מהגבוהים בעולם. עטיה מציגה תמונה שבה כביכול מחצית מהמדענים תומכים ומחציתם מתנגדים לחיסונים, כאילו מדובר בדיון "סימטרי". זו הצגה בעייתית בדיוק כמו מי שמציג את הויכוח בין הטוענים ששינוי האקלים כאן איתנו ועלינו להתמודד איתו לבין אלו המכחישים אותו כדיון "סימטרי", או כמו בין אלו התומכים באבולוציה אל מול המתנגדים לה וכן הלאה. הצגה של ויכוח בין 99% מהפרסומים המדעיים התומכים בחיסונים לבין 1% המתנגדים כויכוח סימטרי הינה בעייתית ומטעה.

ההיסטוריה של ההתנגדות לחיסונים הנה ארוכת שנים ומורכבת יותר מאשר חלק מחברי הרופאים מוכנים לעיתים להודות. אני סבור שיש להתייחס לתופעה של התנגדות לחיסונים ברצינות, להבין אותה לעומק ולהתמודד איתה, כדי להבין טוב יותר את החששות ולשפר ככל האפשר את הטעון שיפור, זאת על סמך דיון אחראי על בסיס נתונים, וגם על בסיס ההבנה שיש צורך להתייחס גם להקשר החברתי של מתן חיסונים ולימוד מההיסטוריה של החיסונים. אומנם ברשימות ההישגים המשמעותיים של עולם הרפואה והבריאות יש לחיסונים מקום של כבוד, מאידך מאז פיתוחו של החיסון הראשון כנגד אבעבועות שחורות לפני יותר ממאתיים שנה, ידעו החיסונים התנגדות עזה, שהביאה לפעמים אף למהומות. הרעיון של החדרת חומר זר לגוף בריא לא היה תמיד מובן ולא פעם בעבר החיסונים כונו בעיקר לאוכלוסיות עניות או לאוכלוסיות של מהגרים – אוכלוסיות שחשו חוסר אמון אל מול המדינה. אבל בסופו של דבר חשוב לזכור כי כבר לפני מאתיים שנה, למרות תופעות הלוואי, החיסונים הצילו חיים ומנעו סבל. החיסונים הלכו והשתפרו לאורך השנים, בין היתר גם בגלל ביקורת עליהם. למעשה החיסונים פעמים רבות הינם האויבים הגדולים של עצמם – היות והם הביאו לירידה במחלות שחלקן נשכחו, מחלות שבעבר הטילו אימה כמו אבעבועות שחורות שהוכחדה מהעולם, דיפתריה, פוליו או טטנוס. ובסופו של דבר חשוב לזכור שהדיון בחיסונים אינו רק דיון אינדיבידואליסטי: זהו דיון הנטוע בעולם בריאות הציבור אשר מבוסס על הסתכלות קהילתית, על ערכים של סולידריות. מי שאינו מתחסן בסופו של דבר אינו משפיע רק על עצמו אלא גם על הקהילה שבה הוא חי ושיקול זה חייב גם הוא להילקח בחשבון. ולכן בעיני, אם זה הבסיס לדיון, חשוב שנביא הורים לחסן את ילדיהם לא מתוך כפייה אלא מתוך הבנה של הצורך בהתחסנות ומתוך הבנה שהמחקרים המדעיים מראים שחיסונים מקדמים את בריאות הציבור ומצמצמים פערים בבריאות: בישראל, בין היתר בשל המערך

של טיפות החלב וההשקעה הרבה בהכנסת חיסונים חדשים לסל הבריאות, ההתחסנות בקרב האוכלוסיות בפריפריה ובקרב אוכלוסיות עניות הינו מהגבוהים בעולם, ובכך גם מקדמת את הסולידריות החברתית.

פרופ' נדב דוידוביץ' הוא ראש המח' לניהול מערכות בריאות באוניברסיטת בן גוריון ויו"ר איגוד רופאי בריאות הציבור

פרופ' נדב דוידוביץ': יו"ר איגוד רופאי בריאות הציבור